

דער בעלזער קוזאל

ממענינה הנובע של בעלזא מבית 'מערכת תורות בעלזא' גליון יט. פרשת תרומה תש"פ

ממעניני הפרשה

יהגה יומם ולילה, וכשלומדים תורה ומגיעים לדרגה זו - 'ובתורתו שלומד על מנת ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים - זוכים לקרבת ה'.

ועל זה אמר שלמה המלך במשלי (ד', ב') 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו' מהו הפשט 'לקח טוב' - 'תורתו', על ידי שלומדים תורה - כביכול מתחברים עם רבונו של עולם 'כי לקח טוב' כמו שהמדרש אומר בפרשת תרומה (שמות רבה ל"ג, א') "מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה", כשלומדים התורה - חוץ מעצם לימוד התורה 'תורת ה' - 'תורתו' - כביכול 'כי לקח טוב נתתי לכם' מקבלים שייכות וקרבה עם הרבונו של עולם.

קביעות שיעור- אור לב' חשון תש"ע

"כביכול נמכרתי עמה" - התורה שבעל פה כמוה כתורה שבכתב ששמענו מפי הגבורה ממש.

אינא בגמרא (חגיגה ט"ז ע"ב) "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב', ז') אם דומה הרב למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו ואם לאו אל יבקשו". והיינו, שהגמרא באה להשמיענו, שכהן, דהיינו תלמיד חכם, ההוגה בתורה בטהרה ובקדושה, יפה כוח תורתו עד מאוד -ותורה יבקשו מפיו", וכל כך למה, "כי מלאך ה' צבאות הוא", כלומר, דברי התורה היוצאים מפיו הינם דברי אלקים חיים.

וזהו כונת המשך דברי המדרש, "לא יאמר אדם איני מקיים מצוות וקנים הואיל ואינו מן התורה, אמר להם הקדוש ברוך הוא, בני, אין אתם רשאים לומר כך, אלא כל מה שגוזרים עליכם תהיו מקיימין וכו', שאף על דבריהם אני מסכים, שנאמר (איוב ל"ב, כ"ח) 'ותגזור אומר ויקם לך'". כלומר, השי"ת משרה בתורה שהתלמידי חכמים לומדים, קדושה כתורת ה' ממש, ודברי תורתם הם דברי אלקים חיים ממש.

וכן אינא במדרש בפרשת תרומה (שמות רבה ל"ג, א'), "ויקחו לי תרומה" (שמות כ"ה, ב'), הדא הוא דכתיב (משלי ד', ב'), 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו' וכו', אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה, שנאמר ויקחו לי תרומה". פירוש, שהתורה שבעל פה שמסר השי"ת לחכמי ישראל איננה דבר נפרד מן התורה שבכתב, אלא "כביכול נמכרתי עמה", כלומר, התורה שבעל פה היא ממש כתורה שבכתב שמפי הגבורה שמענו.

נר ח' דחנוכה אור לד' ויגש ב' טבת תשע"ה

'אף סוררים לשכון קה' - המשכן מורה שעל ידי התשובה זכו ישראל להשראת השכינה כמקודם

אינא במדרש פרשת תרומה על הפסוק (שמות רבה ל"ג, ב'): 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשכון קה אלקים' (תהלים ס"ח, י"ט), "אמר הקדוש ברוך הוא למשה, מה עובדי כוכבים אומרים שאיני חוזר עממהם על שעבדו עבודת כוכבים", היינו שאומות העולם סברו שאחרי שחטאו בני ישראל לא תשרה עוד השכינה עליהם, וצוה השי"ת שיעשו את המשכן, כדי להראות "אפילו סוררים הן, איני מניח אותם ועמהם אני דר שנאמר 'אף סוררים לשכון קה אלקים' שהשכינה שורה בתוכם. הרי רואים מן המדרש, שהמשכן מורה על כך שאפילו שבני ישראל נפלו עד למאור, מכל מקום כיון ששבו אחר כך בתשובה, היתה התשובה גדולה כל כך שגרמה להחזיר את השראת השכינה על בני ישראל כמו שהיה מקודם - ואף סוררים לשכון קה אלקים'.

אושפיזא דאהרן תשס"ג

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - הקמת המשכן כמו בקבלת התורה היה מתחילה אתערותא דלתתא ואחר כך אתערותא דלעילא

כתוב בשיר השירים (א', ד') משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דריך מין מישורים אהבוך.

המדרש (שיר השירים רבה) מביא הפסוק (שמות כ"ה, ח') 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', דיציאת מצרים היה באתערותא דלעילא, 'משכני' שהשי"ת מושך אותנו. אחר כך היו ימי הספירה שבני ישראל הכינו עצמם באתערותא דלתתא וספרתם לכם" (ויקרא כ"ג, ט"ו), וזהו כונת 'אחריך נרוצה' דהיינו אתערותא דלתתא. אחר כך היה קבלת התורה - 'הביאני המלך חדריו' באתערותא דלעילא, דעל אף שבני ישראל התכוונו את עצמם בימי הספירה באתערותא דלתתא, אף על פי כן כשהגיעו לקבלת התורה או נמשך לבני ישראל עוד באתערותא דלעילא, 'וירד ה' על הר סיני' (שמות י"ט, כ') 'הביאני המלך חדריו'.

וכמו שבקבלת התורה היה על ידי אתערותא דלתתא ואחר כך על ידי אתערותא דלעילא, כמו כן היה אצל הקמת המשכן, דנרבת המשכן והקמת המשכן, והקרבת בני ישראל הביאו הכל היה אתערותא דלתתא.

ואחר כך בשעת הקמת המשכן כתוב בפסוק (במדבר ז', א') 'ויהי ביום כלות משה' אומר רש"י "יום הקמת המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה", והנה כלה שמכינה עצמה לחתונה 'ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים', וכל ההכנות שמכינה את עצמה, אף על פי כן אם החתן אינו פותח הדלת - הדלת נעולה ואין לה כלום מכל ההכנות שהכינה עצמה, וכמו כן בבני ישראל דבשעת הקמת המשכן היו "ככלה הנכנסת לחופה", לאחר כל ההכנות שבני ישראל הכינו עצמם בלי האש שהשי"ת שלח מן השמים או הכל היה נשאר תלוי באויר, זהו 'הביאני המלך חדריו' דכמו שבקבלת התורה היה גם אתערותא דלעילא, כך גם בהקמת המשכן היה 'הביאני המלך חדריו'.

סעודה א' - שבת חול המועד פסח תש"ע

מידות הארון היו שבורות - שככל שהאדם מתעלה ומשיג עוד הרי הוא יודע שיש מדרגות להתעלות

כשהשי"ת עוזר שמתעלים בהשגה ומתעלים בעבודה, יודעים שעדיין לא הגיעו לשלימות ויש יותר גבוה ויותר גבוה, וכמו שכ"ק דודי ז"ל (מין אדמור"י מהר"א ז"ע) היה אומר מכ"ק זקני ז"ל (מין אדמור"י מהר"ד ז"ע), שכ"ק זקני ז"ל אמר מכ"ק א"ז ז"ל הערשטער בעלזער רב (מין אדמור"י מהר"ש ז"ע) שאמר פעם שזכה להתגלות גדולה ומה היתה ההתגלות אינו יכול לומר, אבל כל כך יכול לומר שיותר ממה ששמח על עצם ההתגלות שמח אני כשאני רואה שיש עוד ועוד.

ועל זה אמר כ"ק זקני ז"ל שזה הטעם שמידות הארון לא היתה מידות שלימות אלא שבורות, 'אמה וחצי', 'אמתים וחצי' (שמות כ"ה, י'), להראות שכשהשי"ת עוזר ואדם מגיע להשראה ולמדרגה, צריך לדעת שיש עוד ועוד ועדיין לא הגיע לשלימות.

אושפיזא דמשה תשס"א; שריפת חמץ תשס"ה

'כביכול נמכרתי עמה' - כשאדם לומד תורה לשמה זוכה לקרבת ה' נעלית מאוד

כאשר השי"ת עוזר ולומדים תורה לשמה או 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא' (וזהו הק' ח"ב צ' ע"ב; ח"ג ט' ע"ב ועוד) 'ובתורתו יהגה יומם ולילה', 'תורת ה' הרי הוא עכשיו 'תורתו' - אחד, הוא עם התורה הם אחד ורבונו של עולם עם התורה הם אחד, - 'ובתורתו

ברכות א, א

דף נ"ג עמוד א'

ונברכך עליה בקדושה ובטהרה - מפני שחסרים המים ראשונים ואחרונים צריך לבקש על קדושה וטהרה

בברכת מעין שלש אומרים ונברכך עליה "בקדושה ובטהרה", לכאורה הרי ברכה מעין שלש היא קיצור מברכת המזון, ומפני מה תקנו בה נוסח זה שאינו נמצא בברכת המזון.

ונראה לפרש שלאכילת פת צריך נטילת ידיים, שהיא ענין טהרה, ואחז"ל (ברכות נ"ג ע"א) "זהתקדשתם" אלו מים ראשונים, "זהייתם קדושים" אלו מים אחרונים. אם כן באכילת פת יש קדושה וטהרה, אולם באכילת מזונות ופירות שאין נטילת ידיים, מבקשים על קדושה וטהרה.

דף נ"ד עמוד א'

כבוד אחר כבוד - כאשר מודים להשי"ת מבקשים גם להבא

כ"ק אבי ז"ל (מנחם אדמו"ר מהר"ם מבילגוריין זי"ע) כתב לפרש את דברי המדרש (ויקרא רבה ט, א) על הפסוק (תהלים נ, כ"ג): "זובח תודה יבדנני", ובמדרש: "כבוד אחר כבוד", ופירש על פי מה שמובא בספר הק' "מאור ושמש" (פרשת ויצא ד"ה ותהר עוד), שכאשר יהודי מרגיש שיש לו כבר חסדים רבים, הרי צריך להודות להשי"ת, וכשמודה להשי"ת פוסקים החסדים מעליו, והעצה לזה הוא שבשעה שמודה להשי"ת יתפלל מיד ויבקש על להבא, וכמו שכתוב אצל לאה (בראשית כ"ט, ל"ה): "ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת", כי לאה הרגישה שיש לה כבר די חסדים, לכן הודתה להשי"ת ונשלמו החסדים, ולכן יתעמוד מלדת, עד שאחר כך עשתה עוד פעולות, שנתנה שפחתה, והיו לה עוד בנים. וכן מצינו במשנה (ברכות נ"ד ע"א): "נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד", ובוזה פירש כ"ק אבי ז"ל את כוונת המדרש "כבוד אחר כבוד", שכאשר מודים להשי"ת צריכים גם לבקש על להבא. ליל הסדר תשס"ב; תשס"ו

בשני יצריך - עם כח ההתלהבות הבאה מן היצר הרע

הנה איתא בזוהר הק' (מדרש הנעלם תולדות ק"ח ע"א): "אצטריך יצר הרע לעולם כמטרא לעולם, דאלמלא יצר הרע חדותא דשמעתא לא ליהוי", והיינו שהתלהבות והשמחה בעבודת השי"ת באות מכח ההתנגדות דקדושה, בבחינת "יתרון האור מן החושך" (קהלת ב, י"ג), וכמו שפירש הרבי ר' בער זי"ע (מובא בספר "זאת זכרון" י"ד, ב). "אורח לחיים" פר' בראשית. "וצוה הכהן פ"י) מה שאמרו חז"ל (יומא ס"ט ע"ב) שכאשר רצו אנשי כנסת הגדולה להעביר יצרא דעבירה מן העולם "בעי רחמי ואמסר בידיהו... חבשוהו תלתא יומי ובעו ביעא בת יומא לחולה בכל ארץ ישראל ולא אשתכח", דהנה "ביעתא" מלשון תפילה, על דרך דכתיב (ישעי' כ"א, י"ב): "אם תבעיון בעיון", וזהו: "ובעו ביעתא בת יומא", והיינו שפסק כח ההתלהבות בתפלה, כי ההתלהבות והחשק הם מכח היצר הרע, ומכיון שלא היה יצר הרע בעולם ופסק ההתלהבות והחשק לדבר עבירה, פסק גם כח ההתלהבות והחשק לעבודת השי"ת, כי יתרון האור הוא מן החושך דייקא.

נמצא שישנם כוחות בהיצר הרע, שכאשר זוכים יכולים להשתמש בהם לסיוע לעבודת השי"ת, בבחינת מה דכתיב (דברים ו, ה'): "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך", ואמרו חז"ל (ברכות נ"ד ע"א) "בכל לבבך", בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע, כלומר, אהוב את השי"ת לעבדו בשמחה ובהתלהבות הבאות על ידי יצר הרע. פרשת וישלח - סעודה ג' תשנ"ג

פסחים א, א

ברכות דף נ"ד עמוד א

'ביצר טוב וביצר הרע' - אף עם המדות הקשות צריך לעבוד את השי"ת

יש לפרש, דכל מדה ומדה שהרשעים משתמשים בה לרע יש לנצל אותה מדה לעבודת השי"ת, כמאמר חז"ל (ברכות נ"ד ע"א): "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך (דברים ו, ה) 'בכל לבבך' בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע", ופירשו תר"י: "שיצר הטוב" הוא מדת הרחמנות וכיוצא בזה ויצר הרע' ברא לאכזריות וכשאדם אינו מרחם על הרשעים והוא אכזרי להם, נמצא שהוא עושה מצוה גדולה ועבודת השם עם יצר הרע".

וכמו שמובא (דגל מחנה אפרים" חיי שרה ד"ה או יאמר ה' ברך. "כתונת פסים" צ) בשם הבעש"ט הק לפרש המשנה (אבות פ"ה מ"ט): "כל מי שיש בו שלושה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלושה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע, עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע, מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין לעולם הבא שנאמר (משלי ח, כ"א) 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא', אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת", והקושיא מפורסמת מה זו שאלה "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע", הלא ההפרש ביניהם הוא כרחוק מזרח ממערב ודרכי חיים מדרכי מות, זה כולו צדקות: "עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה", וזה כולו רשעות: "עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה".

אלא הכוונה היא, כי אותה מדה עצמה שהרשע משתמש בה לרעה הצדיק מנצלה לעבודת השי"ת, כגון "עין רעה" שהרשע משתמש במדה זו לטובת עולם הזה "וכל טובה שיש לו אינה מספיקה לו ואינו שבע ומתאוה עוד" ועינו רעה בשל אחרים שיש להם, ולעומת זאת הצדיק משתמש במדה זו לענינים רוחניים שאין עינו שבע בכל מעשים טובים שעושה" וכשרואה מעלה באחרים אינו נותן מרגוע לנפשו עד שגם הוא משיג מעלה זו, ועל קנאה זו אמרו (ב"ב כ"א ע"א): "קנאת סופרים תרבה חכמה". כמו כן "רוח גבוהה" - "הרשע יש לו מדה רעה זו בגשמי" והצדיק מנצל אותה לעבודת השי"ת להתחזק נגד היצר הרע גאוה דקדושה, על דרך דכתיב (ד"ה ב' י"ז, ו): "ויגבה לבו בדרכי ה'", וכן "נפש רחבה" - "שמתאוה הצדיק בכל מיני תאוה שאפשר בעבודת השי"ת ואינו מסתפק במועט אלא משתדל תמיד לרכוש יותר ויותר קנינים רוחניים בתורה והמצות.

ואילו הרשעים גם כאשר טבועות בהם מדות טובות משתמשים בהם בהיפוך רצון השי"ת, כגון הסתפקות במועט ברוחניות ורוח נמוכה נגד יצר הרע ונפש שפלה שלא להתאוות לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וכדומה. וזה שאמרו: "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע", אחר שבשניהם טבועות מדות טובות ורעות. ועל כך אמר: "תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין לעולם הבא", פירוש, גם המדות רעות מנוצלות על ידם לעבודת השי"ת ומקבלים שכר עליהם בעולם הזה ובעולם הבא. "אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשים גיהנם ויורדים לבאר שחת", כי גם במדות בטובות הטבועות בהם משתמשים להיפוך רצון השי"ת ויורשים גיהנם ויורדים לבאר שחת. סעודה ב' - פרשת לך י"ג מרחשון תש"נ